

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ПОДАУНАВКА.

№ 37.

У Суботу 9. Септембра.

1844.

ОПРОШТАЈ ПЉВЦА СЪ РОДОМЪ.

Изнемогле осил'те се груди,
 Рѣчь ах! едну, едну јошъ изустит',
 Рѣчь мом' роду, любљном' потомству;
 Сабери се и ты справный душе,
 Справный душе, за предѣле друге,
 Гди вѣчите царствую дивоте,
 Ах! ал' сладке гди престаю свезе;
 Сабери се, родъ те твой позыва,
 Одзови се, и у нѣжне гласе
 Преобученъ, опрости се навѣкъ.
 Съ Богомъ, съ Богомъ, ты предраго Србство,
 Непрели се ни у чіе стадо!
 До последнѣгъ изданка на свѣту
 Поноси се твѣмъ именовъ дичнымъ,
 После Бога, том' с' имену кланяй;
 И кадъ царство и народно право
 Повѣстница буде ти одрекла,
 Самъ ко бисеръ у пучини мора
 Твоимъ зракомъ туђе слави царство,
 Твоимъ зракомъ народъ дичи страный,
 Престанешъ ли твоє носит' име
 Кано бисеръ, когъ уништа пламенъ,
 У туѣнству да ти нема трага.
 Свѣтли, блистай, честь имена храни,
 Нестане л' га, некъ и тебе нема,
 Праведна ѣе повѣстница име
 Твоє счислит' саздвѣздію неба.

К. С Поповиѣ.

ОКУШАЈ ГОРКЕ ВОДЕ.

(Продуженіе.)

СЪ БОГОМЪ ОСТАЈ.

Чимъ се данъ указао, младый Израилтянинъ Амїель нађе се у дому Хофановомъ са Бзелъомъ.

„Брате мой!

— Сестро моя, говорили су падајући едно другомъ у наручія.

„Амїеле, треба све одкрити момъ мужу, рекне плачући млада Еврейка.

— Нигда! сестро, одговори рѣшительно Амїель... Послушай ме, па ћешъ се и ты на то склонити... Нашъ отацъ полазећи, одъ оногъ доба има већъ десетъ година, на дальный путь, са кога се ах! нигда више ни вратио ние, повео е и мене собомъ... Неко време по томъ, мати наша разуме, да е лађа, на којој смо се мы на море навезли, заедно съ нама и цѣломъ робомъ међу таласима морскимъ пропала... Я самъ све ово подробно дознао одъ старогъ Иліе, нашегъ рођака... Послушай, сестро, шта самъ јошъ разумео. Смртъ нашегъ бѣдногъ отца, ние ни мало срећу нашу изменила; кадъ си была за удаю, многобројне су се прилике за тебе указивале; наша е мати одъ своју две изабрала: жертвоприносителя Ассира и Хофана, човека најчестниегъ и најбогатіегъ у цѣломъ Брусалиму. То е особито, да е мати наша онога, кои е само на миразъ гледао твой, то естъ Хофана другомъ предноставила. Она се съ тимъ изборомъ тако поносила, да се за срећну држала, што е Хофана за зета добила, да му е сво иманѣ свое обећала. Међутимъ, слушај добро Бзелю, моя мати, она иста, дознала е, да я живимъ, да ме е еданъ морнаръ наше лађе избавіо одъ утопленя... знала е, да одъ оногъ блага, коє е она была твоѣмъ заручнику обећала, половина мени припада... Но она плашећи се Хофана извѣстити, да е свога сына нашла, како се небы заключена брачна свеза раскинула, ... убила се. Твоя се удадба потомъ извршила, и ты си дошла твоѣмъ супругу овамо у Брусалимъ...

„А ты сиротице, рекне Бзеля, бацаюћи своє нѣжне руке око врата младогъ Евреа, и лепећи устне свое нѣговомъ челу, ты сирото дете, почемъ си се вратио у долину Иозафатъ, тражећи свою майку, свое благо, ниси ништа друго нашо, него оно писмо Илиі нашемъ повѣрено... Ах! дай ми, да га іошъ еданпутъ прочитамъ, Аміеле, да ме оно укрьни противостати желѣи, коя ме мучи, да све оно изкажемъ мужу момъ, да іошъ еданпутъ чуемъ последню желю майке мое, како бы се веѣма одважила, истой повиновати се.

Потомъ, узевши изъ руку Аміеловы паргаментъ, кои є овай извуко изъ свои нѣдара, бацаи очи на нѣга, и почне га ясно читати:

„Сыне мой, кадъ доѣнешъ подъ кровъ дома, у коме си се родио, неѣнешъ наѣи ништа друго у нѣму осимъ просбе, просбе умируѣе матере твоє, коя те моли, да іой необезчестишъ спомень; просбу матере, коя има нешто изказати, коя има опроштай искати, но коя никакво неѣе, ни у гробу, да предъ другимъ, него предъ своимъ сыномъ, црвени и коя неѣе никогъ другогъ за опроштай да моли, него свога сына... Илиі нашъ роѣакъ, казатѣ ти обстоятелства, коя су предходила удаи твоє сестре. Кадъ самъ Хоѣана увѣрвала, да никакво дете више осимъ Бзелѣ немамъ, онда самъ лагала... Я самъ разумѣла, да ты іошъ живишъ... При последнѣмъ часу мога живота та ме лажь мори, ерѣ ко зна неѣе ли збогъ тога моіой нѣбера быти пребацано, неѣе ли чело нѣно црвенити свакій путь, кадъ ме нѣнъ мужъ буде обтуживао, да самъ га преварила?“

„Дакле, сыне мой, ето просбе, кою ти майка твоя изъ дубльине гроба подноси.“

„Ты ѣнешъ отиѣи твоіой сестри, ты ѣнешъ нѣой све ово саобштити и молити ю да ѣути, мене ради, спомена могъ ради. Ты си мужка страна Аміеле... ты ѣнешъ радити и Біожомъ помоѣу опетъ она блага, као што се надамъ, кои самъ те я лишила, набавити... О сыне мой... да те Богъ Израилскій одржи, и да учини, да и твоя сестра съ тобомъ храбра буде, испуни ти мою последню волю!“

„Твоя мати“

„Ширасъ.“

— Садъ видимъ Бзелѣо, да валя ѣутати, рекне іой Аміелъ, узимаюћи опетъ натрагъ паргаментъ.

„Ах! одговори Бзеля плачући надъ раменима свога брата.

— Храбрости! дода онъ съ умилношчу, храбрости! Хоѣанъ, кои везна, какове свезе насъ саєдинаваю, завиди нашемъ пріятельству, има право, онъ зактева, да я одлазимъ: пре ил' после неморамо ли се разстати?... Бы ли я мого непрестано крозь цѣо мой животъ остати на терету твога мужа?

„На нѣговомъ терету! повтори Бзеля гласомъ умилногъ пребацаая... та нисамъ ли я пре, я на терету, коя...“

— Престани! рекне младый Еврей, полагајући руку на устне свое сестре, престани, и съ Богомъ!

„Аміеле, послушай ме! Неоставляй Брусалимъ овогъ ютра, ни овогъ вечера, па ни сутра, сестра те твоя моли, поклони ми іошъ два дана до нашегъ разстанка, да могу себи реѣи: Братъ ми є онде, на два корака... могу га видити, ... ако оѣу...“

— Како детиньски говоришъ! рекне іой нѣжно Аміелъ.

„Неодречи ми!... Обгрли га своимъ сестринскимъ руками. — Чекай до сутра на вече, буди кодъ храма Давидовогъ... я ѣу доѣи... или ѣу ти послати робиню.

— Добро, то ты обеѣавамъ. За тимъ се одма изтргне изъ нѣны наручія... усмотривши свогъ зета.

— Опростите нашимъ сузама и опроштайма, Господару, проговори младый Еврей са нѣкимъ пунымъ туге узвышенѣмъ... Бзеля є за мене сестра и я самъ нѣой дужанъ благодарити на ономъ покровителству, кое сте вы мени сирочету учинили; она ме є скоро одранила... немойте се на ню срдити збогъ нѣне туге и жалости.

„Я знамъ, шта треба вѣровати и праштати, мой сынокъ, ладно одговори мужъ Бзелѣинъ... Иди и саюзи се са воинствомъ, комъ си приброєшъ... коня ти даемъ, кога си найвеѣма волео; ево ти три кесе златица, дода машаюћи се за поясъ и исте Аміелу даваюћи.

Аміель ние хтео примити... но на знакъ
своей сестре узме.

— Сада, господару, рекне онъ Хофану, овај
поклонъ примама одъ брата. Потомъ боећи
се свакога тренућа, да га сестра неизда, стис-
не руку Хофану, бацаи њѣжанъ погледъ на Е-
зелю и хитро се удали.

„ Сада смо сами, замула затврдлий Хо-
фанъ, узевши свою жену за раме, да е одвуче
у њѣну собу.

(Продуженіе слѣдую.)

Т У Г А

За врлымъ Србиномъ Светозаромъ
Божковићемъ, умршимъ у цвету млади-
сти свое у Сремској Митровици 23 Ю-
лія ове године.

Да тужны за Србство вѣстий*)! Да Срб-
ска прса люто раздирући гласова! — Поредъ
читавагоъ реда немиломъ судьбомъ у брзо поко-
шены преодличны млади Срба, кое Србство
збогъ врлине њине нигда прежалити неће, е-
то намъ на горку тугу њгову и Божковића на
свагда неста, ето га у пролећу за благо Срб-
ства дѣятелногъ живота њговогъ, кадъ е текъ
срдачномъ оданосћу своіомъ напредку овогъ
помагати почео**) — ненаситима смрът у своя
камена обятія одъ Србства, тежко опечальны
родителя, брата, сродны, пріятеля и познани-
ка отрже. — Ах! тежкій ударъ за ударомъ ево
погаћа Србска срца, драгоцѣне и непрежалиме
за Србство жертве падаю у указану имъ сви-
рѣпомъ смрћу ништофу. Србскій е 'оризонтъ
потамнію одъ тежки туга за своимъ нигда не-
заборавимимъ любимцима; прекомерна тужна у-
цвелѣны родителя разноси се по целомъ ожа-
лосѣномъ Србству, писка уцрѣбны матерій раз-
дире срца свакогъ слушаюћегъ; една оплакуе
одтргнуто одъ њѣ любимо чедо свое земљи пре-
дано у Београду, друга у Пешти, Сегедину, тре-
ћа у Атини, Бечу, кудъ имъ е драге сынове одве-
ла силна за просветомъ и наукомъ любовъ (ка-

*) Види 62 брой Србски Пештански Новина, гди е смрът
покойникова родолюбивымъ перомъ описана. —

**) Покойниковы е врлы прилога печатано у Србскимъ по-
временнѣмъ листовима; извѣстно јошъ и неизданы има,
а чему бы се Србство у напредакъ одъ њѣга надати и-
мало? —

ко бы врло изображени премиломъ роду своемъ
одъ веће ползе были), и тамо на свагда одъ
материѣгъ погледа њниогъ скрила; та камено
бы се срце на ово скрушило, а како да чове-
чѣ, како Србско за своимъ рођенымъ Србомъ
да нетужи и неяди! — О тужна е сада мила, и
ко ю равнодушно сносити, ко осудити може! —

Ах! бедни родительи предрагогъ, предброгъ
и нигда позаборавимогъ покойника, ко ће вашу
тугу описати, ко ли ю ублажити? Црна смрти,
на овой се жертви крайнѣ свирѣство твое по-
казало; ерѣ си тужнымъ родительима последню
утѣху отргла и беду имъ несносномъ учинила! —

Ал' сво свирѣство ужасне смрти слабо е,
преслабо, да добродѣтель врлогъ преминушегъ
Србина овогъ уништи. Опомена на умъ њговъ,
вспренымъ наукама украшенъ, на душу, све-
той добродѣтели посве одану, на срце, само
за благо и напредакъ Србства, за истинито прі-
ятельство удараюће, при тужной вѣсти престан-
ка быћа покойника*), побудило е опечальна дру-
га, да му слабомъ и недостаточномъ речю о-
вомъ врла свойства и родолюбиво име међу
Србствомъ, кое е онъ преко свега любію, у вѣч-
номъ спомену сачува! —

У Београду 25. Августа 1844 године.

Д. Матићъ.

ЗНАТНИ ПОТУРЧЕНИЦИ ИЗЪ ЮЖНО- СЛАВЕНСКОГЪ НАРОДА.

(Изъ Луце.)

Одъ оно доба, одакъ се влада и господ-
ствованѣ Османа у Европи укрѣпљивати поче-
ло, Османско царство никоме другомъ толико
за свою сталность, свою силу и величину бла-
годарити нема, колико онымъ несретнымъ Ю-
жно-Славенскимъ народима, кои се обиталишта,
одъ Аустрійске границе починюћи, до црнога
мора и мале Азіе простиру.

Кадъ су Славенско-Бугарско и Србско кра-
лѣвство (збогъ унутрашнѣ распра и спољшнѣ
вѣроисповѣдне политике) Турци разорили, и

*) Свршію е нормалне Србске и Немачке школе у месту ро-
ђеня свогъ Митровици. Гимназію у Сремски Карловци,
Философію у Сегедину, све съ особито одличнымъ успѣ-
хомъ, а у другой годни Богословіе затекла га е смрът.

съ Босномъ херцогство Зенту и Раму, и велику часть Хрватске, Далмаціе и Славоніе освоили, прво и прво употреби Мухамедъ II. у Мухамеданце преобраћене потомке стары преторіана опетъ на исте оне намѣре, коє є некадъ Рамъ чрезъ исте постизавао, и съ нѣма увелича и умножи одъ Орѣана постављене потурченичке трупце Яничара (єни - чери-нова войска), коє су, као што исторія свѣдочи, у теченію времена страхъ и ужасъ Христіана, и стубови Османскогъ државногъ зданія быле, шта више, о животу и смрти самы Султана рѣшавале. Но опетъ ови Славенски народи нису само као душевно мртва масса точакъ Османске судбине управляли, него су изъ средине нѣгове отмѣни членови, укрьпљени духомъ и мужествомъ, украшени финоћомъ и мудрошћу, постоянствомъ и нестрашимощу, непосредствено као државници удвану, у войсци и провинціама као генерали и префекти државу на врхъ спољашнѣ и унутрашнѣ моћи подигли и одржали.

Све по реду оне наводити, кои су у најновиє време као потурченици најважнїя достоинства и највеће ролле у исторіи играли, нѣ овде мѣсто; я желимъ читателѣма оне Славене само навести, кои су у време растеня и паданя Турскогъ царства у листовима Турске повѣстнице одлично забилижени и прослављени.

Юшъ подъ Мухамедомъ II., освоятелѣмъ Цариграда 1453, (чїя є маѣя Мара, кѣн княза Ђурђа Бранковића, као и нѣгова друга супруга изъ Србїе рођена) быше велики везири: мудрый Мухамед-Паша родомъ Србинъ (1467), Изак-Паша, Бошнякъ (1472), Ке дик-Ахмед-Паша Славенскїй Албанезаць (1477) и Капудан-Паша, Бугаринъ, Адмиралъ Турске флоте (1488).

Подъ Баяситомъ II. велики везири были су: Дауд - Паша, Далматинаць (1497), кои се и данасъ у Цариграду съ похваломъ споминѣ, єрь одъ нѣга добыло є едно Цариградско предградїе име свое; и Херчек-Ахмед-Паша (1498) одъ славне фамиліе Козачића изъ Херцеговине, кои є за жену имао Фатиму, кѣерь Султана Баязита.

(Продуженїе слѣдѣе.)

ИСКРИЦЕ.

IX.

Богатъ, насићенъ разблудама и лакимъ грѣ-

сима, немисли што ты трпишь, рибару жалостный, на мору, кадъ ти вода студена накваси горе и доле твоє руво сиромашко и уде твоє гладне, кадъ оганъ небесный упали воздухъ кано гвозђе разжежено, кадъ вѣтаръ пребацѣе бродаѣть маленый преко разсрѣнены црны пѣна, кадъ ти после ноћи мука и труда данъ осване и мрежа се празна на край врати. Вавѣкъ туге, вавѣкъ погибели, кано да тво иде свакій мигъ свога живота на рубъ неизмѣрне дубльине. Садъ молишь жалостанъ Бога твога, садъ та позывашъ съ клетвама немогѣима, коє раздиру ране твоє. Съ наданѣмъ, любави и ѣзтрпљивѣмъ можешъ мирній быти и задовольній него краль у постельи своіой. И ученици цара царева, кои су съ рѣчма добыли народе и прекренули свѣтъ, и они быяу као и ты сиромашни, бацили су съ мукомъ велкомъ и потезали мреже свое, видећи на мору сада смръть, сада гладъ. Али су видѣли и учителя любовнога, кои їймъ є обећао царство ново, и надали су се на рѣчи нѣгове. Можете и вы, неизлазећи изъ станя вашего, ловити душе браће ваше, можете молити и трпити и помоћи оныма, кои су жалостній одъ васъ; єрь нѣ на свѣту человекъ толико слабъ и несрећанъ, да не може кои путь туђе слабости и несреће упокоити.

НАРОДНЕ СРБСКЕ ПОСЛОВИЦЕ.

(Скупїо Тодоръ Влаћъ Учитель.)

Кои о одной ствари само по казиваню уверава се, онъ є решетльивъ, а не чоявьльивъ.

Кои види курыка, онъ и виче и невиче за нѣмъ; а кои га не види, онъ єднако виче.

Кои тера правицу, онъ немуже кривицу.

Єзыку су зуби одъ зла затворъ, одъ добра отворъ, а умъ му є у томъ господаръ.

Ко садри у себи добродѣтель као жаба длаке, нѣой є и подобанъ.

Ман' се врага, не терай му трага, трагъ му є рѣавъ, можешъ быти грбавъ.

Ко се направи курыкъ, тай упадне у мракъ.

Ко курячимъ гласомъ виче, тога и пси гоне.

Ко се прави магараць, онъ му носи и товаръ.

У курыка є вратъ дебео зато, што се самъ слуша.

Уредникъ Милошъ Поповићъ.

Издано и печатано у Правителственой Книгопечатнїи у Београду.